

Behoort het geslacht *Podalonia* (Hymenoptera: Sphecidae) tot de parasitoïden?

René Veenendaal

Naar aanleiding van het antwoord van Hans Nieuwenhuijsen op mijn vragen in Bzzz nr. 23 wil ik gaarne reageren op het feit dat hij het geslacht *Podalonia* (Hym. Sphecidae) en, zoals hij mij liet weten, ook de familie Pompilidae (Hym.) tot de (idiobionte) parasitoïden wil rekenen.

Ooit leerde ik de volgende regel: “Een parasitoïde verplaatst nooit haar prooi”.

Met deze regel kun je een hoop dieren direct scheiden van de parasitoïden, echter het dekt niet de gehele lading, dus ging ik op zoek naar de juiste definitie. Na enig zoeken en vragen kwam Willem Ellis met onderstaand web adres: <http://en.wikipedia.org/wiki/Parasitoid>.

Hieruit blijkt dat met idiobionte parasitoïden de ei en pop parasieten worden bedoeld.

De andere groep, de koinobionte parasitoïden, zijn wespen die parasiteren op het mobiele stadium van een insect, na het parasiteren kan het dier verder eten en groeien (is dus niet verlamd). De larve van deze parasiet doodt zijn gastheer pas vlak voor dat die zich zal gaan verpoppen.

Het zal duidelijk zijn dat een wesp die haar prooi verlamt en in een nest opbergt hier niet valt onder te brengen, tenzij je flink aan de definitie gaat sleutelen.

Bovendien is de manier waar op *Podalonia* haar prooi verlamt (er wordt in alle ganglia van de pootdragende segmenten en het bovenslokdarm ganglion gestoken) niet vergelijkbaar met de manier waarop een parasitoïde te werk gaat.

Het gebruik van dit soort termen geeft overigens vaak meer vraagtekens dan oplossingen. Zo lees ik bijvoorbeeld in ‘The Chrysidid Wasps of the World’ (Kimsey & Bohart 1990) het volgende: “De Chrysididae zijn parasitoïden maar beter is het om ze cleptoparasieten te noemen”. Als we deze dieren beter bekijken, zien we dat een deel van de dieren uit de tropen eieren parasiteren (bij wandelende takken), verder hebben we de Cleptidae in Europa vertegenwoordigd door het geslacht *Cleptes* welke tot de pop parasieten behoren (bij bladwespen) dus allemaal idiobionte parasitoïden ($\pm 10\%$). De rest echter is in meerderheid nestparasiet. De Engelse naam *Cuoco Wasps* is een prima aanduiding, want de dieren leggen letterlijk hun ei in andermans nest. Echter er wordt gekozen voor cleptoparasiet en dat zijn ze nu net niet, ze stelen geen prooi van een andere wesp zoals je dat bijvoorbeeld bij sommige spinnendoders ziet.

Overigens werden de wespen uit de Apocrita vroeger verdeeld in parasieten (Terebrantia) en predatoren (Aculeata). Toen echter bleek dat de zogenoemde parasieten geen echte parasieten waren (de gastheer werd gedood voordat deze zich kon voortplanten) kwam de term parasitoïde in zwang. Doordat de gebruikte definitie er voor zorgde dat er ook primitieve leden van de Aculeaten onder vielen (o.a. binnen de Chrysididae) is er nog al wat onenigheid betreffende de dieren die er onder zouden moeten vallen. Wanneer men echter de definitie volgt en men weet hoe de biologie van een bepaald dier in elkaar zit, is er weinig kans het verkeerde dier tot parasitoïd te veroordelen.

Literatuur

Kimsey, L.S. & R.M. Bohart, 1990. The Chrysidid wasps of the world. – Oxford University Press, 652 p.